

Міністерство культури України
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури
Кафедра теорії та історії мистецтва

ЮВІЛЕЙ НАОМА: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА

**ТЕЗИ І МАТЕРІАЛИ
ДОПОВІДЕЙ**

Міжвузівської наукової
конференції
молодих науковців,
аспірантів і студентів

21 травня 2015 року

Київ
Фенікс
2015

УДК 378.7(477-25)
УДК 378.7(477-25)
ББК 85.10р(4УКР)32

Ю 14

Друкується за рішенням Вченої ради НАОМА

Керівники конференції: завідувач кафедри ТІМ, дійсний член НАМУ, професор, доктор мистецтвознавства О. К. Федорук; проректор з наукової роботи НАОМА, доцент, кандидат мистецтвознавства О. В. Ковальчук; професор, доктор мистецтвознавства О. А. Лагутенко; доцент, кандидат архітектури А. М. Давидов.

Ю 14 Ювілей НАОМА: шляхи розвитку українського мистецтвознавства. Тези і матеріали доп. міжвуз. наук. конф. молодих науковців, аспірантів і студентів, 21 трав. 2015 р. / М-во культури України ; НАОМА. – Київ : Фенікс, 2015. – 108 с.

ISBN 978-966-136-269-6

У виданні представлені тези та матеріали Міжвузівської наукової конференції молодих науковців, аспірантів та студентів. Конференція організована кафедрою теорії та історії мистецтва і присвячена сторіччю Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури.

Тематика наукових доповідей охоплює актуальні питання розвитку теорії та історії мистецтва й архітектури.

ISBN 978-966-136-269-6

ліній. Так відбувається еволюція його художнього вираження: від фігуративного живопису Т. Вірста переходить до ліричної абстракції, яку французька живописна школа протиставила американському абстрактному експресіонізму. У ній художник представляє власне бачення дійсності через світ форми та безформності, який являє собою матерію позитивну, власне, ліричних і радісних емоцій та відчуттів.

У найвищий етап зрілості художньої діяльності Т. Вірсти відбувається трансформація ліричної абстракції у творчості художника з її виведенням у персональний напрям – алгоритмічний символізм, в якому алгорітмія визначає форму, а символіка зміст.

Щодо особистості митця слід застосовувати термін «double culture», наголошуєчи на його приналежності до обох культур – української та французької. Він був народжений на Буковині, але сформувався саме в Парижі. Будучи національно визнаним за кордоном, Т. Вірста зробив неоцінений вклад у популяризацію українського мистецтва у Франції. Свого часу він організував у паризькій штаб-квартирі ЮНЕСКО виставку української Паризької школи під назвою «Взаємопроникнення: українські художники у Франції з 1908 по 1960-ті роки» та видав власним коштом каталог до неї, організовував пленери для українських молодих художників у своїй віллі на Південному узбережжі Франції та започаткував виставковий фонд «Фенікс», спрямований на підтримку українських художників у Франції.

Ніколаєва Тетяна Олександрівна, студентка V курсу факультету ТІМ ЗФН НАОМА (наук. керів. В. І. Петрашик), с. н. с. Центрального державного архіву зарубіжної україніки

Портретний жанр у творчості українського художника і графіка І. К. Дряпаченка

Ключові слова: І. Дряпаченко, художник, графік, портретний живопис, Перша світова війна, «Трофейна комісія», Україна

З здобуттям Україною незалежності вітчизняне мистецтво почало поповнюватися науковими дослідженнями, які повернули з небуття немало творчих особистостей, відбулося переосмислення їх внеску до історії та культури нашої країни. Серед них необхідно відзначити художника і графіка І. Дряпаченка.

Виходець з селянської родини на Полтавщині – Іван Кирилович Дряпаченко (1881–1936) наприкінці XIX – початку XX ст. пройшов класичний для обдарованого художника шлях: Київська рисувальна школа, Московське училище живопису, скульптури та архітектури, Петербурзька Академія мистецтв, пенсіонерські відрядження до Італії. Митець плідно працював у різних жанрах

і техніках живопису та графіки. В його доробку є пейзажі, натюрморти, твори історичного, міфологічного та жанрового характеру. Чимало графічних робіт виконано ним під час перебування у воєнно-художньому загоні «Трофейної комісії» під час Першої світової війни. До самої смерті він надзвичайно майстерно працював у портретному жанрі.

Портрети, виконані І. Дряпаченком, фрагментарно розглядаються В. Рубан в ракурсі розвитку українського портретного живопису другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Вона робить висновок, що «його творчість... має важливе значення у розкритті тенденцій українського живопису дореволюційного періоду». Однак, у власних публікаціях, які ґрунтуються на документах Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України, музейних колекціях України, Росії і приватних зібрань, вдалося значно розширити уявлення про творчий спадок художника, вперше комплексно представити його графіку 1916–1917 рр. та живописні й графічні портрети радянського періоду.

Не зважаючи на те, що місцезнаходження переважної більшості робіт І. Дряпаченка невідоме, збережені саме живописні і графічні портрети 1900–1930 рр., що дають можливість простежити творчий шлях митця поетапно. Акцентуючи увагу на їхніх особливостях (айдеться про портретовані особи, техніку виконання, матеріал, навіть розмір робіт), а також на історичних подіях і соціокультурних явищах поч. ХХ ст. в Російській імперії та 1920–1930 рр. в СРСР, можна виділити три етапи творчості художника.

1. «Академічний» – початок 1900–1915 рр. (становлення і розквіт майстерності);
2. «Воєнний» – 1916–1917 рр. (служба у воєнно-художньому загоні «Трофейної комісії» під час Першої світової війни);
3. «Радянський» – 1918–1936 рр. (мистецтво, як праця заради виживання).

Таким чином, проаналізовані вперше особливості живописних і графічних робіт портретного жанру І. Дряпаченка дають можливість виділити основні етапи творчості митця. Це дозволяє переосмислити роль митця у розвитку української мальарської традиції першої половини ХХ ст. та продовжити належному науковому рівні дослідження його творчості.

Носенко Анна Іванівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва ПНПУ ім. К. Д. Ушинського
Поетика світла і кольору в художньому образі Одеси (Живопис другої половини ХХ – початку ХХІ століття)

Ключові слова: Одеса, світло, Одеська живописна школа, пейзаж
Природа Одеси має безпосередній вплив на особливості художньої мови одеських живописців. Атмосферні умови півдня, пов’язані з присутністю моря, обумовлюють підвищену увагу до світловопітряного середовища. У цьо-